

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 6 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; več pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

V torek,
četertek in saboto
izhaja in velja:

Za celo leto . 7 for. 50 kr.
" pol leta . 3 " 80 "
" četert leta . 2 " -- "
" mesec . . . " 70 "

Po pošti:

Za celo leto . 9 for. 50 kr.
" pol leta . 4 " 80 "
" četert leta . 2 " 50 "
" mesec . . . " 90 "

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bođi živ na veke!“

Nar. pesem.

Št. 4.

V Celovcu v četertek 10. januarja 1867.

Tečaj III.

Nove volitve za deželni zbor.

Cesarski patent od 2. dne t. m. ukazuje nove volitve za deželni zbor.

Te volitve so za našo deželo, naš narod in za celo cesarstvo neizrečeno važne. Zakaj prva naloga novega deželnega zbora bo ta, da voli poslance za državni svet na Dunaji, kateri ima po volji cesarjevi izreči se, kako bo Avstrija v prihodnje uravnana; kakošna bo avstrijska državna ustava (konstitucija). Zdaj se ima odločiti: ali dobimo ustavo, ki daje vsem narodom enako svobodo in enake pravice, ali da obvelja dvalizem, ki nam grozi državo na dvoje razcepiti, ter nas Slovane podvreči nemški in madjarski sili. — To je prva in glavna pomemba novih volitev.

Pa ravno tako važne so te volitve tudi posebej za našo deželo. Zakaj deželni zbor je gospodar vsega deželnega premoženja, in sklepa priklade k davkom (fronkom) za gruntno odškodovanje in druge deželne potrebe; on skrbi za povzdigo kmetijstva, obrtnijstva in kupčije; on daje in preminja deželne postave, izmed katerih omenimo le občinsko, potem cestno, potem postavo, kako se trdijo in popravljajo cerkve in cerkvena poslopja; on ima precejšnje pravice do šol in šolskega poduka; on ima pravico in dolžnost, da v vseh važnih, deželo zadevajočih rečeh vladi svete in pritožbe podaja; on se ima pognati, da se deželi ohrani premoženje, ali, kakor na Kranjskem, nekđaj po državi

ji odvzeto (inkamerirano) povrne; da se preveliki davki znižajo; in sploh, da se napake, naj so vladine ali vladinih služabnikov, odpravijo; od njega slednjič pričakujemo, da nam želje in potrebe zastran narodne ravnopravnosti izpolni.

Zastran znižanja davkov je kranjski deželni zbor že dozđaj toliko opravil, da se konec vsacega leta tistim gruntnim posestnikom, ki so zavolj preobloženja ali družih stisk z davkom na dolgu, ali vès ali vsaj nekaj davka odpiše. Tako se je za 1864. leto 45.441 gold., za 1865. leto pa 149.277 gold. za celo Kranjsko odpisalo. In tako se bo odsihmal vsako leto odpisovalo.

Iz tega lahko presodimo, kako silno velika in važna je naloga deželnega zbora; pa kako velika in imenitna je tudi dolžnost deželnih poslancev.

Pomniti je pa tudi še, da deželni zbor, ki se zdaj izvoli, bo veljal spet šest let; toraj, kakor si zdaj posteljemo, tako bomo morali ležati celih šest let.

Zato nam ljubezen do domovine, do naroda, do cesarstva in naša lastna korist zapoveduje, da zdaj napnemo vse moči, da si prave može za svoje poslance izberemo.

Deželni poslanec mora biti ne samo mož pošten, ampak tudi trdnega značaja, rodoljuben, izveden, neodvisen, srčen, ki se ne boji nobene zamere, ki se upa resnico vsakemu, tedaj tudi vladi v obraz povedati.

Na vso moč je tedaj paziti, da tukaj pravo zadenemo. Zatorej premislite na tanko, dragi rojaki, koga si izvolite. Kdor se vam

ponuja, poprašajte na tanko, kakošno je njegovo prejšnje življenje in delovanje. Ne verjemite mu, če se vam je še le zdaj začel prilizovati, pred je bil pa ves drugačen. Kogar ne poznate, tam poslušajte svet tacih mož, ki jih že po djanji poznate, da so naši deželi in našemu narodu resnični prijatelji. Posebno pa poslušajte tiste može, ki so že v dozđanjem deželnem zboru djansko pokazali, da hočejo in znajo vašo in deželno korist braniti in zagovarjati. Nikar ne volite tega ali unega samo za to, da bi se komu prikupili; ali da bi se komu ne zamerili. To bi bil greh proti sebi samim in proti deželi. Pri volitvah se ni treba nikogar bati, razun edinega Boga in svoje vesti.

Da se nam volitve po volji izvrše, treba je neutrudno delati, ljudstvo učiti in voditi, ter od krivih, zapeljivih misli odvracati ga.

V ta namen bodi prva skrb ta, da v vsakem kraji domorodci vkup stopijo in se posvetujejo, kaj storiti, kako ravnati, do katerih mož se obrniti; kateri prevzame to, kateri uno delo, potem pa srčno in brez odlašanja začeti.

Treba je dobro vedeti, kaj ljudje mislijo, da jih je moči v dobrem potrditi, v krivem pa popraviti.

V mestih in trgih, ki posebej volijo, volijo občinski volilci naravnost deželnega poslanca; po kmetih se pa volijo in sicer v vsaki občini najpred izbiralci (Wahlmänner) in še le ti izberó deželnega poslanca.

Zato je treba na kmetih skrbeti, da se že za izbiralce pravi može volijo; zakaj če

Besednik.

Staroletni opomini Slovincem na Beneškem.

(Poslani iz Kobarida.)

Ljubi slovenski bratje! Sprejeli ste bili lani o novem letu naša voščila, ktera smo vam bili v 1. „Slovenčevem“ listu poslali; sprejmite blagovoljno še naše opomine, ktere vam konec leta z enakim blagim namenom sporočujemo.

Opominjamo vas: 1.) Ostanite vedno Slovenci! Ljubite svoj domači jezik, kakor ljubijo Lahi svojo italijanščino. Nikar ne verjemite, ako vam bodo Lahi in njih poslanci oznanovali, da je slovenski jezik preokoren in premalo razširjen, in da torej ni vreden ljubezni; zakaj dokazati vam tega ne morejo. Od Tera, Nadiže, Soče razprostira se slovenski jezik tje proti jutru čez tri široka cesarstva, namreč avstrijsko, turško in rusovsko. Kaj je Italija proti tej širjavi? Kajža proti palači! Res da smo Slovani razkosani na mnogo knjižnih narečij, med tem ko so si prebivalci „nove Italije“ že zdavno eno narečje (toskansko) za občni knjižni jezik izbrali; ali ta razkosanost ne more dolgo več trajati, ker nas bodo naši nasprotniki, ki nas od vseh strani stiskajo, skorej gotovo tako zgostili, da ne bode več nijedne luknjice, nijedne

razločnosti med našimi narečji. Že so zgostili istrijansko, goriško, koroško, štajersko in kranjsko „špraho“ v en knjižni jezik slovenski; kdo ve, ali se ne bode kmali ravno tako godila tudi dalmatinski, hervaški, slavonski, serbski, slovaški i. t. d. „šprahi“? Kdo ve, ali ne bodo za malo časa vse te in še druge dežele svojemu jeziku dale prestaro od sv. Cirila in Metoda posvečeno ime „slovensko“? Že davno sem pravijo Dalmatinci, da oni ne govorijo dalmatinski, ampak „slovinski“, in Slovaki pravijo, da govorijo „slovenski jezik“. Ako Bog da in bratovska sloga, tako bode ob novem letu 1880 od Triglava do Urala en knjižni jezik — „slovenski“. S tako edinostjo bomo Slovenci najbolje proslavljali tisočletni spomin tistega pisma, s katerim je rimski papež Ivan VIII. sv. Metodu poterdil pravico, da je smel pri božji službi „slovenski“ jezik rabiti, ter očitno izrekel pretehtne besede: „Ne škoduje nikdar zdravi veri in nauku, ako se v slovenskem jeziku spevajo sv. maše, čitajo v njem sv. evangeli in deli starega in novega zakona dobro prestavljeni in pojasnjeni in se v njem pevajo cerkvene ure“.

Opominjamo vas: 2.) Deržite se svojega jezika zlasti v svoji domačiji, v svojih cerkvah, v svojih šolah (ako jih kaj imate?), v svojih shodih itd., pa ne ponasajte se s ptujim blagom, kakor sraka s pavovim perjem! Učite se slovenski brati in pisati, pa tudi peti. Pesmi slovenske vam bodo budile duha in grele serce, Lahom pa kazale, kako lepoglasen je jezik slovenski.

Mladenči, mladice! Lepo vas je gledati v nedeljski obleki, pa še lepši, če z bukvami *) v rokah molite ali pevate. Prosite tedaj, ako ni družega, svoje duhovne pastirje, da vas tudi v tej potrebi podučujejo. Vi pa čč. gospodje, ki ste postavljeni „v razsvetljenje ljudstva“, zberite si (ako niste že) kakih pet ali deset najbolj bistrih glav ter napravite majckino „šolo za petje“. V tej šoli podučujte po priložnostih ne samo v petju, ampak tudi v branju in pisanju slovenskem. Hvaležno ljudstvo vam bo gotovo trud povernilo, vsaj ne bode reklo: „Naši duhovni nas tako nič ne učijo“. Z majhno šolo je več kratkočasa, kakor truda, od majhne šole pa se bodo še drugi naučili, in potem bote imeli polne cerkve izverstnih pevcev in pevk slovenskih, katerim se ne bode moglo očitati: „To ljudstvo me z ustnicami hvali in moli, njih serce je pa dalječ od mene.“

Opominjamo vas poslednjič: Bodite pokorni novemu kralju, in sili (necessitati) bodite podložni! Ne posnemajte Lahov, kateri vpijejo: „Via i confini! Dentro i tedeschi!“ (Proč mejnike! Noter — na Laško pustite — Nemce!) Voljno nosite novi jarm, dokler vam ga Bog ne sname; saj ni več s težkim srebrom okovan, ampak le s cunjami ovit! Potem pa pridejo boljši časi, novi časi! Da ste nam zdravi! Srečno novo leto!

*) Pri našem g. fajmostru dobijo se mnogoverstne bukve novega natasa za šolo in cerkev.

so ti napačni, je potlej pri njih težko kaj opraviti.

Dobro tedaj pazite, domorodci, da se za izbiralce izvolijo pravi možaki, ki ne bodo tega ali unega metla, ampak ki imajo pamet in srce na pravem kraju. Prevdarite že naprej, ktere boste nasvetovali; in vi, kateri imate pravico voliti, pojte gotovo tudi sami k tem volitvam, ter glejte, da se pravo zadene.

Imena izbiralcev si zapišite, da se najdejo, če je pozneje treba kaj do njih obrniti se.

Podučujte ljudi, naj se udeležujejo vsi, kateri koli morejo, volitve; naj se nihče na druge ne zanaša, ampak sam naj stori svojo dolžnost. Večkrat en sam glas odloči, da je volitev dobra ali slaba. Posebno izbiralcem, kadar bodo izvoljeni, prigovorjajte, naj pridejo vsi, kadar bo treba poslanca voliti.

Se to prosimo naše blage domorodce, da nam, zmenivši se med seboj in z ljudmi, prej ko mogoče oznanijo, kterege si ta ali uni kraj za poslanca želi, da ga bomo potem tudi očitno priporočali, in sploh da bomo v porazumljenji ravnali.

Vašim rokam, dragi rojaki, je zdaj izročeno delo, ki bo odločevalo o naši osodi, o naši prihodnosti. Ta misel vas navdihuj z energijo, srčnostjo, neutrudljivostjo; in — Bog daj srečo!

Avstrijsko cesarstvo.

Na Dunaju 5. jan. (Izvanredni državni zbor. O novih volitvah. Hrvaški zbor.) V četrtek 3. t. m. so nam prinesli vsi dunajski časniki cesarski patent od 2. t. m., po katerem se vsi deželni zbori izvzemši zbora v Pešti in Zagrebu razpustijo in nove volitve za té deželne zборе razpišejo.

Po tem manifestu se odpró deželni zbori 11., državni zbor pa 25. februarja t. l. Prvo, cesar se moramo zdaj poprijeti, je volitev poslancev v deželne zборе; tukaj moramo vesoljnemu svetu pokazati, da nismo več stari zaspani politikarji, ampak da smo se že zbudili in zavedeli svojih narodnih in državnih pravic.

Volitev v dež. zборе je jako važna, od nje zavisi blagor naše domovine; kajti še le potem, ko bodo že poslanci za različne zборе izvoljeni, videlo se bode, ktera stranka — federalistična ali dvalistična — bode zmaga. Čehi na Češkem in Moravskem že vse sile npenjajo, da dobojo večino svojih v zbor. Pa tudi naši nasprotniki ne mirujejo, tudi oni, kolikor mogoče, delajo, da bi svoje kandidate v dež. zборе spravili.

Na Štajerskem so že 21. t. m. volitve; malo je še časa, pa vendar zadosti, da vsaj nekoliko na bolje pride, kakor do zdaj. Geslo naših volilcev naj bode: Narodni, značajni, federalistični in liberalni možje; le samo take za kandidate stavite; pred vsem varujte se pa uradnikov, ker se ne ve, kaj namerja vlada z nami; uradniki pa tako morajo zmiraj z vlado potegniti. Malo je tudi svobodnomislečih med njimi, kjer pa družih primernih ni, so vendar še boljši, kakor nasprotniki. Ni ravno treba samo učenih in jezičnih doktorjev voliti, tudi značajni tržani naj se priporočajo, kajti le glasovanje, ue pa veliko, brezpotrebno govorjenje odloči. —

Kar v svojem prvem listu t. l. v vodnem članku o dvalizmu pravite, ne zdi se mi čisto verjetno; kajti Poljci so letos dosti glasno v svojem zboru rekli, da se držé federalizma in da so v vseh državnopravnih prasanjih s Čehi enih misli; k večemu bi Poljci za kak trializem bili — kar pa tudi ni verjetno.

Ali bodo Čehi in Poljaci v izvanredni državni zbor volili, to še ni gotovo; tudi to ni znano, če bi volili, po katerem načinu da

bodo. Nemci zelo proti agitirajo, posebno dvalistični, ker njim ni nikakor všeč, da se ni kar naravnost zopet februarina ustava vpeljala.

Nadjati se pa je vendar, da bodo vsi deželni zbori svoje poslance poslali, k večemu če dalmatinski zbor ne voli, kar bi pa tudi čisto pravilno bilo. Slovenci na Kranjskem in Goriškem bodo, ako Bog dá, vendar letos večino imeli in potem same federaliste v državni zbor volili in zedinjeni s češkimi, poljskimi in nemškimi federalisti bomo zmagali.

Za zdaj pa še enkrat: Pozor pri volitvah! Ne dajte se slepariti, ampak volite samo vrle korenjake in narodnjake in zmaga bode naša!

Ravno nam telegraf iz Zagreba poroča, da je danes bila zadnja seja hrvaškega zbora in da se zbor razpusti. To je kaj čudno ravnanje našega ministrstva! (Ni res, ker zbor je zavolj grških praznikov sam se do 10. t. m. odložil. Obeta se mu pa vendar skorej konec! Vr.)

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Naši liberalci; lep izgled; g. Ulepič.) Tudi pri nas se govori, da nemški liberalci ne mislijo voliti poslancev za tak državni zbor, v katerem bi Nemci očitne večine ne imeli. Kako lepo je g. žl. Čabušnik v deželnem zboru klobasal, da se mora manjščina večini podvreči. Zdaj njegova stranka pa tem besedam ravno nasprotno ravna! Vendar upajmo, da se bodo serca pomirila in glave razbistrile, pa poslanci iz vseh kraljestev in dežel se bojo videli 25. februarja v izvanrednem državnem zboru. Naj si Nemci iz glave spravijo tiste muhe in sanjarije, da morajo takraj Litave ravno le oni zvonček nositi in visoko na konju sedeti. Komur je res za Avstrijo mar, naj ne zdihuje po hegemoniji in tlačenju drugih narodov, timveč le pravičnost in ravnopravnost morete Avstrijo še rešiti. Ako v državnem zboru ne pojde izpod rok, da se pomirijo vse narodnosti, posebno pa Slovani in Romani, ki dozday nosijo težki jarm nemške in madjarske slave, tako žuga Avstriji v resnici velika nevarnost in nesreča. Naj se pa potem ne toži zoper Slovane in Romane, timveč naj za vse to odgovarjajo in vse to na vesti nosijo vsi tisti, ki niso bili volje pomirjati in spravljati se. Zgodovina jih bode terdo tožila! — Našemu dež. zboru, v katerem bi imela tretjina poslancev za koroške Slovence sedeti, pa še enega ni, na serce in pred oči postavljamo, naj se pri volitvah poslancev za državni zbor sam od sebe tako obnaša, kakor smo brali od češkega zbora. V tem zboru je ravno narobe kakor v našem zboru, tam ste dve tretjini slovanskih in ena tretjina nemških poslancev. In časniki so pripovedovali, da mislijo slovanski poslanci sami od sebe prostovoljno tretjino svojih poslancev za derž. zbor voliti izmed Nemcev. To je pravično in bratovsko; torej mi našim poslancem, ki bojo 11. febr. poslance za derž. zbor volili, kličemo: „Pojdite, vi liberalni Nemci! pognemajte izgledé Slovanov v Pragi in storite tudi vi tako!“ — Ko ravno od Prage govorim, pride mi na misel, da je g. Ulepič, ne samo po Celovcu timveč po celej deželi znan gospod, v Prago prestavljen. G. Ulepič rad kebre in merčese zasleduje, starine, posebno stavbe na kolih preiskuje; tudi zna v nemške družbi za nemško, v slovenskej pa za slovensko stran govoriti; jako se pa boji jezuitov, zavoljo kterih je že kot mestni odbornik našega župana prijel; posebno ima pa muho na vodja realnih šol in mu zastran njegovih računov veliko sitnost napravlja; zraven pa se g. U. v sladkih sanjah ziblje, da ga ni učenjaka in modrijana, kakor je

on; zatorej gorje onemu, kdor se prederzne njemu nasproti govoriti! Bratje Čehi mu bodo pa že pokazali, da je še tudi drugih učenih ljudi in da ne gre dolgo in na tihem plajšča svojega sukati po vetru. —

V Ljubljani. J. R. (Nasvet zastran Vodnikovega spominka). Ko so bili naši narodni prvaki in ž njimi Sokolci pri Zrinjskovi svečanosti v kraljevem Zagrebu, ter ogledovali znamenitosti ondašnjega mesta in med drugimi rečmi tudi zagledali spominek slavnega bana Jelačića, zbudila se je srčna misel v prsih naših rojakov, da bi kaj, ako ravno ne tako veličastnega, kakor je kip Jelačićev, tako vsaj temu nekoliko enacega v beli Ljubljani kakor v središču Slovenije omislili.

Moža, ki ga slavi vsa Slovenija, ki si je pridobil nevenljiv venec zaslug za narod slovenski, ki ga je s svojimi pesmicami zbuja iz dušnega spanja, tacega moža, pravim, že imamo. Vodnik je! Njemu tudi spominek postaviti želi naš narod, toda ne spominka kniževnega, ampak očitnega, kamnitnega, kateri bolj zbuja zavest narodnosti in kakoršnega še nobenega nimamo.

Dremota in otrpnjenost prejšnja naj mine, boječnost finančna naj zgine; imamo namreč v ta namen že 1700 gld. odločenih, in ako bi se to delo res začelo delati, bode se gotovo še marsikak častivec Vodnikov dobil, kateri bi v ta namen rad po svoji moči kaj žrtoval, da bi se potem zamogel spominek bolj veličastno na dan pokazati. Tedaj na delo z združenimi močmi! Po željah mnogih naših rojakov naj bi bil spominek ves kamnit, spodnji del, t. j. stalo naj bi bil iz granita, kip pa iz belega kamna. Tako nam ne bo treba Fernkorna; naši domači umetniki znajo tudi kaj narediti.

Imenujem naj tu le umetnika Franca Zajca in kamnoseka Tomana, ktera sta znana zaradi svoje umetnosti in nizke cene daleč po svetu. Pisatelj tega je omenil enemu teh dveh umetnikov to zadevo in dobil odgovor, da bi ne bilo nemogoče že za ta denar, kar ga je zdaj vkup, kaj izvršiti, tem lože pa še, ako se nabira v ta namen začne in kaka beseda po slovenskih čitalnicah napravi, kterih čisti dohodek naj bi bil odločen za Vodnikov spominek.

Tedaj rojaki na noge, vsak po svoji moči, delajmo vsi brez razločka stanú. Vsi za Vodnika, kakor je delal Vodnik za nas vse!

Iz slov. Bistrice 3. jan. J. V. (Volitve za deželne zборе) so pred vratmi! 11. febr. se imajo že sniti novi deželni zbori. Zopet se bo tedaj z volitvami hitelo, kakor l. 1861. Skrajni čas je, da se začenja složno delovanje po vseh slovenskih deželah. Po volilnem redu prvi volijo kmetje, v kmečkih občinah pa volitve niso neposrednje; torej mora naša prva skrb biti, da, kolikor mogoče, si občine za volilce izberejo zanesljive možje! Vsaka srenja ali občina pošlje enega volilnega moža na 500 duš in ta še le ima pravico, na odločeni dan v volilnem mestu poslanca voliti.

Za volilnega moža si sme izbrati občina vsakega, kdor ima pravico, v srenjski odbor izvoljen biti, torej vsakega posestnika, kdor kako posestvo v kakej srenji ima, če tudi tam stalno ne stanuje, potem duhovnike in učitelje. K tej volitvi se pokličejo vsi možje, kateri so v večih srenjah v prvem in drugem volilnem oddelku, v manjših pa ti, kateri dve tretjini davkov cele srenje plačujejo. Pri teh volitvah se lahko da kaj opraviti, ker se večidel le mala peščica volilcev vdeležuje. Posebno gg. duhovniki in učitelji naj bi nikjer ne zamudili, priti k tem volitvam in skrbeti, da se ali sami volijo za volilce, ali pa vsaj pozornost zbranih mož obračati na take proste kmete, na ktere se sme zanašati narodna stranka. Le rok križem ne držimo! Odmerjen nam je sila kratek čas!

V nekterih krajih misli ljudstvo, da le občinski predstojnik ali župan sme biti volilec. To pač ni res, in le zvijača birokratov je, da bi po tem takem svoje privržence pomnožili. Po postavi ima pravico, kakor sem že povedal, vsak, kdor se sme voliti v občinski odbor, tudi volilec biti.

Če so enkrat volitve volilcev dovršene, potem bo še le mogoče, agitirati za odločene kandidate, ker se bo vedelo, kogá se držati.

Prvo in najbolj važno delo pa je zdaj, skrbeti za zanesljive volilne možé!

Iz Maribora. (Oznanilo in vabilo.) Dne 16. januarja napravi naša čitavnica zunanjin odbornikom za Slomšekov spominek v čast veliko besedo v Kartinovi dvorani.

V načrtu je dozdej ustanovljeno: Vvodni govor, „Naše gore“, „Slovanov dom“, zbor „Domovina“ četverospjev za Sopran, Alt, Tenor, Bass in vesela gledišna igra „Črni Peter“. Po besedi igra mestna godba. Vstopnina 40 kr. Čisti dohodki za Slomšekov spominek. Začetek ob 1/2 8 zvečer.

K obilnemu vdeleževanju se vabijo vsi rodoljubi in posebno še iz okolice naše.

Odbor čitavnicin dne 6. januarja 1867.

Iz slov. goric. A. K. (Iz mariborske gimnazije). Iz prijaznega Maribora se le redki dopisi v našem „Slovcu“ nahajajo. Človek se temu skoro čuditi mora, če prebiraje ta naš list naletí kdaj na par vrstic iz tega mesta, v katerem toliko, in sicer izvrstnih Slovencev prebiva. Kaj je temu vzrok, tega si ne morem nikakor razložiti. Ali se mar ondi nič važnega ne zgodi, kar bi se smelo po slovenskem svetu naznaniti? Da bi nobenega zmožnega dopisovalca, ki bi semtertje kaj poročil, ne bilo, tega si ne moremo misliti, ker tudi ne gre. Naj si bode pa vzrok to ali to; naj pa bo meni dopuščeno nekoliko vrstic o tamošnji gimnaziji povedati. — Naša slovenska mladina, ktere je dve tretjini, tamkaj zelo napreduje. Veselje je poslušati in gledati nadepolne mladenče, ki po ulicah sprehajaje se radi slovenski govoré. Da jim je res mar za slovensko omiko, pričá nam to tudi obilno število časnikov, ki tje dohajajo, kot „Glasnik“, „Cvetje“, „Klasje“, „Slovenec“, „Novice“ in še tudi „Zukunft“, kakor sem slišal. Vendar nahajajo se — bodi Bogu po-toženo! — tudi v Mariboru med dijaško mladino nemškutarčeki, ki svoj lastni jezik v nemar puščajo, in ga še celo zaničujejo, da, ki tudi naše časnike za bedarijo imajo! Pa pričakovati je, da tudi odpadniki matere Slave kmalo svojo neumnost sami sprevidijo ter se k svoji materi zopet nazaj vrnejo. Priložnost, svojega materinskega jezika se učiti, ta priložnost se njim še precej lepo ponuja. Dve uri na teden se slovensčina predlaga, v prvem in drugem razredu pa trikrat. Na viši gimnaziji se dijaki tudi v prestavi latinskih in grških klasikov vadijo. Res lepo je to, da naša mladina sama in ž njo tudi vsi naši nasprotniki sprevidijo, da se besede starih slavnih Latincev in Grkov tudi prav lepo v našem jeziku povedati dajo. Le gledati gre, da se vse pravilno prestavlja in da sev naš jezik ne spravlja preveč latinizmov, grecizmov in germanizmov. V 8. razredu se predlaga staroslovensčina, v 7. pa se je zadnja leta tudi hrvaščina učila, ki je pa letos menda izostala. Prav žal bi nam bilo, če je to res. Letos tudi ni nič slišati o češčini, ktero je dozdej v leti on-dašnji učitelj, Čeh po rodu, predlagal, da bi se le naši ukaželjni mladini bolj priložnost ponujala, z drugimi slovanskimi narečji seznaniti in se njih tudi temeljito učiti! Če se v Mariboru italijanski in francoski jezik uči, zakaj se ne bi pred vsem slovanski jeziki? — Ker so naša berila slaba, se tudi drugi slov. klasični spisi berejo, večidel Cegnarjeve prestave. Le pretečeno leto so v 6. razredu Pajkovo zbirko srbskih narodnih pes em brali. Jaz bi pač svetoval, naj da bi se izvirni slovenski spisi ali pa

vsaj prestave iz slovanskih narečij brale, ne pa prestave iz nemščine, v kterih so le nemške, ne pa slovenske ideje. Ravno tako je pri nalogah marsikterih poprav želeti. Pa naj bo za danes to dosti.

Ptuje dežele.

Grška. Staro ministerstvo se je z novim zmenilo, kar sicer drugekrati ni nič posebnega, ker se to navadno pogostoma zgodi; zdaj pa je že bolj pomenljivo, ker so novi ministri Turkom neprijazni možje in za vojsko vneti. Tedaj se pa tudi ne bo nič čuditi, če se zares vname vojska, ki že po nekterih turških krajih hrumí, po družih pa se zanjo pripravljajo na vso moč. V Tesaliji je bila menda blizo Rodobos-a med Turki in kristjani tudi bitva, v kateri so bili prvi premagani in v beg zapodeni. — V Epiru se je ustanovila začasna vlada. — Grški kralj zapusti za nekaj časa Atene, in mesto njega vladal bode njegov stric Janez Glücksburski.

Italija. Zdaj poročajo časniki, da je vendar upati, da se bode vlada s papežem zastran cerkvenih zadev skorej pogodila. Vsled tega se bodo volili novi škofje za izpraznjene škofije, ali pa se tudi stari prognani nazaj vrnejo. Da bi le kmalo kaj res bilo!

Turčija. V Carigradu se menda še vedno tako obnašajo, kakor da bi Bog ve kaj bili. Sultan pošilja pridno vladam proteste ter jim kaže, da ima le on prav, kristjani pa so tako — psi! Vlade se še vedno obotavljajo, le od našega Beusta je bilo te dni slišati, da se je s pismom do vseh vlad obrnil, naj bi skupno za rešenje izhodnjega prašanja poskrbele. Ali ravnokar beremo, da to ni res, da je Beust vedno za status quo, samó da se kristjanom tudi nekaj pravic da. Tu ga spet imas!

Suda na otoku Kandiji 20. dec. 1866. (Kako se tukaj godi?) Ljubi prijatelj! Vem, da te bo mikalo, kaj od tod zvedeti, zlasti zdaj, ko se tukaj, kakor Ti je že gotovo od drugod znano, strašna vojska, vojska na življenje in smrt med kristjani in Turki bije. Pisal Ti bom pa v naglici le nekoliko, ker me preveč opravila zadržujejo in se tudi ne mislim dolgo časa tukaj muditi, zatorej se mi je treba na vse strani podvizati, da prej ko mogoče od tod odrinem. — V tukajšnji luki ali ladjostaji leži avstrijska fregata, z imenom „Donava“, z namenom, da bi varovala in branila avstrijske državljane, ki so na otoku, pa tudi druge krščanske bivalce, ki jih neusmiljeni Turki grozovito stiskajo, preganjajo in moré. Le to se mi kaj čudno zdi, zakaj da se poveljnik tako mirno in tiho vede in še kar nič ne posreduje in ne skrbi, da bi se Turki malo bolj po človeško obnašali in ne divjali tako grozovito. Od kod to prihaja, ne vem povedati. Po vsaki ceni se mi pa ne zdi to dobro znamenje! Turki so bili do zdaj od Grkov skoro povsod tepeni in premagani, zatorej se umikajo, kjer morejo, v trdnjave in z obkopi obdana mesta, da bi se potem z večim pridom braniti mogli. Slišim, da nimajo nič kaj pravega zaupanja več. Kar njih redno armado zadeva, videti je še precej oglešana, ali prostovoljci so pa prav tolovajem podobni in strašni, da je groza pogledati jih! Tudi imajo Turki tukaj še precéj brodov, ali vendar ne morejo otoka tako zapreti, da bi nihče blizo ne mogel. Narodni odbor sam ima majhen parobrod, ki je že ókrat grške prostovoljce in živež iz Grskega na otok pripeljal. Pred sinočnjim se je v Retimi velika morija začela. Turki, vsi razkačeni zavolj zgubljene bitve, divjajo in moré v onem mestu, da je groza, — naši pa so tako blizo in roke križem držé! Kako je to mogoče? Le Ru-

som gre to bolj k srcu. Ravno vidim dim na ruski fregati, ki je namenjena v Retimo, da se za nesrečne Grke potegne in morijo ustavi. Jaz mislim, da si Avstrija, Angleška in Italija zavolj Napoleona, ki je očitno proti Grkom, nič ne upa, pa to se mi nič prav ne zdi. Vzhodnje vprašanje bo vse eno na dnevni red prišlo! Vstajniki trpé veliko, ker je tudi slabo vreme, dež in sneg. — Življenje bi tu ne bilo ravno slabo, ki bi vojske ne bilo, zlasti mi dopada kava in tobak, ki ga obilno pijem. Zdaj naj pa hitro končam. Če ti tudi nisem nič posebnega povedal, pa vendar vedi, da se Kandijotom res hudo godi, ali če Bog da in sreča junaška, bo drugo leto boljše. Bog! Da si mi zdrav!

V Bosni je že neki tudi vse po koncu. Pričakuje se tje 30.000 vojščakov iz Carigrada. Med ondotne prebivalce je razposlan sledeči oglas: „Srbi! Bratje vseh 3 ver!“ Mi vsi smo bratje po krvi in jeziku. Skupaj vzdignimo orožje zoper Osmane (Turke), ki so nam globoke rane vsekali in živim že grob skopali ter nas oropali vsega blagostanja. Združeni se tedaj vrzimo na-njel! Kdor v Mohameda veruje, ta naj mu po za-dobljeni svobodi v miru svoje držamije ali mošeje stavi, kdor pa veruje v Kristusa, ta naj žida potem svobodno cerkve in oltarje. Bosanski bratje turške vere! Vi ste po rodu naši bratje, ne bodite zoper nas, ampak z nami! Ne prelivajmo bratovske krvi, ker to bi bilo grešno pred Bogom in sramotno pred svetom! Če ko bratje z nami stojite, bomo tudi mi z vami bratski ravnali in pravico delili pri sodbi, kjer skupaj z nami razsojete. Potem bomo živeli ko bratje vsi svobodno! Živio narod vseh treh ver! Živi svobodna Bosna!

Angleška. Nič se še gotovega ne sliši, s kom da misli vlada gledé turških homatij potegniti. Nekteri časniki pišejo, da se Angleška ne misli v ono vprašanje vtikati, dokler ostane lokalno t. j. na mestu; še le ko bi se drugam razširilo, odpade ne-utralnost in Angleška bode storila svobodno to, kar jej je dolžnost in v prid. Zopet od drugod pa se piše, da se je ministerstvo zastran zunanjih zadev na dva kampa ločilo: en del (starokopitneži) hočejo po vsej sili še vedno po kolovozih stare Turkom prijazne politike naprej, — in šlo bi tudi ko bi se le Angleži za svojo kupčijo tolikanj ne bali, ker kaka velika vojska bi lahko vse narobe postavila; drugi del pod vodstvom mladega Lorla Stanley-a pa le gleda na to, kako bi se kristjanom pomoglo, ker s Turki ni več početi. Najbrže si pa eni kakor drugi nič ne upajo početi in le gledajo, kam se bo Napoleon obrnil in kaj mu je upati. To je praktičnost!

Mehiko. Še ni cesarstvu konec! Maks se je namesto v Evropo, kjer smo ga vsaki dan pričakovali, vrnil v stolno mesto nazaj in je volje še dalje naprej vladati. Ali mu bo to tudi dolgo šlo po godu, je zelo dvomiti. 5. dec. pret. l. je oznanil Mehikancem poseben manifest, da prevzame cesar Maks še vlado; da je to sklenil storiti po zaslišanju svojih ministrov, ki so mu rekli, da bode za državno blagostanje kaj koristno, če še ostane; da se v kratkem skliče narodni kongres ali zbor na kolikor mogoče liberalni podlagi, kterege se vse politične stranke udeleževati morejo; — le-tá naj tudi sklene o cesarstvu, ali naj še dalje ostane ali pa neha. Ako se zgodi prvo, naj potem določi glavna pravila, po kterih se ima potem država uravnati in pomiriti. In slednjič kliče vse Mehikance na pomoč, da, ker jim je na čelo postavljen, bode mogel krepko in stanovitno državi v prid in blagor delati. — Res velikodušen sklep! — ali žalibog da je celo malo upanja, da bi ga srečno izpeljal. S polnim pravom pa se bo reči moglo o njem z Latincem: „In magnis voluisse sat est!

Razne novice.

*** Iz Ljubljane: Čitalnica naša ima zopet pevovodja! Tedaj se bode Vodnikova beseda, akoravno je le kratek čas do tje, vendar tudi letos izpeljala slovesno in so se že začele pevske vaje, ki so vsak terek in petek. G. Valentu, ki je prav marljivo začasno vodil pevske vaje, gre javna pohvala za njegov trud, s katerim se je žrtvoval skozi več mesecev brezplačno temu poslu.

*** Pred kratkim smo dobili v roke sledeči domovinski list: „Land Krain Nobitischer Bezirk Stein — Heimatheschein — womit von der Gemainde N. bestetigt wird, das NN. von N. ist im Jahre 1832 in unter H Nr. — Stand ledig in dieser Gemainde das Heimathsrecht besitzet.“ Ko bi se pač župani, ki pišejo tako nemščino, rajši poprijeli domačega jezika in ne trosili svoje čudne umetnosti po svetu!

*** Tukajšnje strelišče je, kakor slišimo, napovedalo konkurs. Kako dobro bi bilo pač, ko bi naša čitalnica imela malo več prostora; marsikdo bi rad hodil v njo, ki je dozdej vedel le za strelišče, ktero je pa malo preveč na kraju mesta, da bi se mogli ozirati nanj!

*** Kakor piše „Laib. Ztg“, bilo je nastanjenih od 1. januarja do konca decembra leta 1866 v Ljubljani: 533 generalov in štabnih oficirjev, 9802 oficirja, 537.844 vojakov in 50.681 konj. Lepo število!

* Ministerstvo misli posebne svetinje v spomin lanske vojske kovati. Po naših mislih jih ni potreba, ker imamo že tako dosti drugih pomenljivih spominkov! —

* „Gosp. List.“ piše, da je bila okoli Božiča na Hrvaškem slaba kupčija z vinom in drugim živežem, ker je večja zima prevažanju in odpravljanju neugodna. Zavolj tega je tudi letos skorej povsod vsa kupčija ustavljena, cena je ostala enaka ali pa po malem pada. Le z orehi, slivami in sladkorjem se je nekoliko kupčevalo, ker se o praznicah teh reči več potrebuje. Za vino se zdaj ljudje nič kaj ne vlečejo, in ker je živež predrag, a kruh se mora jesti, hranijo ljudje denar in ne pijejo toliko, in zaradi tega kaže se, da bode vino cenejše postalo.

* Pri dunajskem magistratu se je vložilo do 5. jan. t. l. za 1135 mladenčev 1.135.000 gld., da bi vojaščine oproščeni bili, v Celovcu pa do 6. jan. 38.000 gld. To ne kaže, da bi ljudje posebno veselje do vojaštva imeli; kaj pa bo, če bo skoro moral vsak biti?!

* Znani madjarski kaznjeneč, Rosza Sandor, ki je bil na vse žive dni v ječo obsojen, potem pa na 15 let pomiloščen, izpuščen je zdaj popolnoma iz ječe in se je po „Debatte“ že vrnil v Szegedin, kjer je večidel pastiroval.

* V „Allgemeinerici“ se bere v nekem dopisu želja izrečena, naj bi se v Gorici nemško (!) vseučilišče napravilo. — No, tega se še manjka. Kaj bodo še Nemci vganili? Privoščite vendar tudi Slovanom na jugu slovansko vseučilišče!

* Vredništvo zagrebškega „Pozora“ je prevzel g. M. Mrazović, „kat. Lista“ pa g. Šimun Balenović.

* Spet nam je srečno došel naš lepозnansko - podučni list, „Slov. Glasnik.“ Bralci Slovencevi se bodo sami prepričali, da ga nismo nikdar prehvalili, ker je res hvale in priporočila vreden, — vreden, da si ga nemudoma vsi prijatelji lepозnanske književnosti naročijo in tako edini naš lepозnansko-podučni list podpirajo, da bode zamogel tem lože in bolje shajati in še bolj vstrezati vsem željam in potrebam. Saj je pa tudi res, — pustimo že enkrat tujo večkrat nam nepristojno in celo škodljivo robo in poprimimo se domače, ki nam na vsako stran bolje služi, kakor tuja, ki ni

niti primerna niti častna za nas; kajti tudi na narodni ponos gre gledati, če se hočemo enkrat izpod tujčeve pete spraviti! — Kaj nam pa novega prinaša 1. list? V vezani besedi je „Roža jerihonska“ od Luize Pesjakove; v nevezani pa sledeče: „Mala Furlanka“, spisal Fr. Celestin! „Potopisni listi“, spisuje Andrejčekov Jože; „Česa je posebno treba našim pesnikom?“ v pismih spisuje J. Stritar; „O slovanski naselbini v južni Italiji“, priobčil Davorin Trstenjak; „Iskre“, od Fr. Zakrajšeka; „Obzor“, v katerem se nahajajo sporočila iz Celovca, o Vilharjevem koledarčku, o slov. nemškem slovarju, o lepозnanskih časnikih in družih novin, slednjič še primerno vprašanje, ali mej ali med? Ali ni to premnogo blaga? Slovenci, sezite tedaj obilno po njem, saj ne velja za celo leto več ko 3 gld. s poštnino vred!

* V Kopru (Capo d' Istria) je bilo oni dan 13 kaznjencev izpuščenih.

* Že smo povedali, da se je v Celovcu ali prav za prav v Beljace rodil čuden časnikarski spak, z imenom „Süddeutsche Post“, ki hoče menda kulturo proti jugu nositi t. j. med Slovence, ker pri Pontablu jej je (laški) svet še bolj ko z deskami „zacimpran“. Pa nadjamo se, da to ne bo dolgo trajalo, ker je še Nacelj K. svojo „Ostdeutsche“ ustaviti moral. „Süddeutsche“ že dobro kroži o svobodi (pa le za nemški in madjarski narod) itd. in jej je med drugimi tudi novoizvoljeni podprvosednik kupčijske zbornice, molar in žganjar Mayr, prav zelo všeč, češ, ker je odkritosrčen mož in pové vsakemu, kar mu gre! Mi bi še tudi pristavili, da je predrzen in nesramen, ker ni mogel znanemu tukajšnjemu trgovcu in slov. rodoljubi neke prošnje drugači spodbiti, kakor da ga je prav počrnil in kot jugoslovanskega agitatorja popisal, kar je se ve da pri našem mestnem svetovalstvu tak strah in grozo obudilo, da je prošnjo kar odreklo! To so nemški liberalci!

Vabilo na naročbo!

Važne premembe se godijo v Avstriji. Napenjati bo treba slovenskemu narodu vse svoje moči, da hude škode ne trpi v nevarnih stiskah, v ktere ga mislijo pahnuti njegovi sovražniki. Podučevanje ljudstva pa je gotovo najglavnejša ovira zoper hudobne namene protivnikov; kajti ljudstvo, ktero pozna svoje pravice, ktero se zavé svoje narodnosti, ktero je podučeno tudi v drugih njemu potrebnih vednostih, tako omikano ljudstvo se ne da niti slepariti niti podjarmiti. Zato so sklenili slovanski rodoljubi na Štajerskem, izdavat za prosto slovansko ljudstvo podučiven list, ktereга nam bo ravno zdaj pri novih volitvah sila treba.

„Slovenski gospodar“

podučeval bode v prosti, lahko razumljivi besedi naše slovanske kmete v gospodarskih (vino-, sadjo-, živinoreji in bčelarstvu itd.) pa tudi v vseh političnih in narodnih stvaréh. Izhajal bode dvakrat na mesec na celi pôli ter veljal s poštnino vred za celo leto . . . 2 gld. — kr.
 „ pol leta . . . 1 „ —
 „ četrt leta . . . — „ 50 „

Prvi list izide 16. januarja.

Naj se skoro oglasi obilo naročnikov; vse rodoljube pa srčno prosimo, naj blagovolijo nabirati naročnikov med kmeti, da se doseže namen, ktereга si je postavil „slovenski gospodar“ poduk proštega ljudstva. Naročnina naj se pošilja podpisanemu v Maribor.

Dr. Mat. Prelog,
 lastnik in odgovorni vrednik
 „Slov. gospodarja.“

Duhovske zadeve.

Krška škofija: Umrle je g. Jožef Paternuš, fajm. pri sv. Ruprtu blizo Velikovca. R. J. P.!

Očitne dražbe.

Na Koroškem: Presegarjeva kmetija v Ribnici, cena 2239 gld. in Rujčnikova, cena 1229 gld., dražba 16. jan., 16. febr. in 18. marca ob 11 dop. pri c. kr. okrajni sodnji v Celovcu; — Stinijeva gostilnica z vsem posestvom v Kotarčah, cena 3200 gld., dr. 16. jan., 23. febr. in 23. marca ob 10. dop. pri okrajni gosposki v Starem Dvoru; — hiša pod št. 7 v št. viskem predmestju v Celovcu, c. 4500 gld., dr. 25. jan., 15. febr. in 8. marca pri okr. sodnji v Celovcu; — Škripejeva kmetija na Blatih, c. 2504 gld., dr. 9. jan., 9. febr. in 9. marca ob 11. dop. pri okr. gosposki v Velikovu. 15. jan. je dražba vojakom pripravljene kave v vojaški oskrbovalnici v Celovcu. Dopusčene so tudi pismene ponudbe — Dražba g. Ferd. Findenik-ovih tirjatev je 25. jan. in 8. marca od 10 — 12 dop. pri dež. sodnji v Celovcu. — V hiši št. 174 v veliki šolski ulici v Celovcu je dražba hišnega orodja 23. jan. in 6. febr. od 9 — 12 dopoldne. — Pri Mikelj-nu na Rečici je dražba kmet. orodja 19. jan., 4. in 8. febr. ob 11. dop. — Pavličeva kmetija na Subi dražba 21. jan. 21. febr. in 23. marca pri okrajni gosposki v Pliberce ob 10. dop.

Na Kranjskem: Kmetija na Babjem polju, cena 1332 gld. dražba 16. jan., 16. febr. in 16. marca ob 9. dop. pri okr. gosposki v Ložu; — kmetija v Kozaršah, c. 535 gld., dr. 23. jan., 23. febr. in 23. marca ob 9. g. pri okr. gosp. v Ložu; kmetija pri sv. Jakopu, c. 1423 gld., dr. 19. jan., 20. febr. in 20. marca od 9 do 12. dop. pri okrajni sodn. v Ljubljani.

Na Štajerskem: Kmetija v Hohenegu št. 3., cena 2612 gld., dražba 16. jan., 13. febr. in 14. marca ob 10. dop., in sicer prvi dve pri okr. sodnji v Celju, tretja pa v imenovani hiši, okr. sodn. v Celju; — kmetija v Unterlupitschein-u, c. 400 gld., dr. 10. jan., 11. febr. in 14. marca od 11 — 12. dop. pri okr. gosposki na Lipnici; — kmetija v Abramcu, c. 1500 gld., dr. 23. jan., 23. febr. in 23. m. od 10 — 12 dop. na domu, okr. gosposka v Wildonu; kmetija v šenčurskem trgu c. 1010 gld., dr. 6. jan. 13. febr. in 13. m. od 10 — 12. dop. pri okr. sodn. v Celju; — kmetija v Windschuh-u, c. 2172 gld., dr. 22. jan., 19. febr. in 21. marca od 10 — 1: dop. na domu št. 20 po domače pri Schmiedhieselnu, okr. sodnija v Gradcu.

Na znanje.

Na zavitkih in napisih „Slovenčevih“ so tiskane številke „za 1. 2. 3. 4. kvartal“. Naznanili smo, da, kolikor je številke prečertanih, za toliko časa je tudi naročnina za „Slovenca“ plačana. Napis pa niso še vsi tiskani in vredjeni, — tudi časa nismo toliko vjeli, da bi dotične številke prečertali. Prosimo torej, da se gg. naročniki ne dajo motiti in da še malo dni počakajo na prečertanje; bomo že v enem listu „Slovenčevem“ popred to oznanili.

Vredništvo.

V službo se ponuja

za oskrbnika, županijskega, odvetniškega ali bilježniškega uradnika praktično izurjen ne- oženjen človek, ki se je vedno spošteno vedel, in je tudi v slovenščini sposoben.

Naj se blagovoljno dopiše pod nadpisom A. R. v Trautmansdorfu na spodnjem Štajerskem.

Dunajska borska 9. januarja 1867.

5% metalike	58.70
5% nacional	68.40
1860 derž. posoj	84.10
Bankine akcije	732.—
Kreditne „	158.70
London	131.30
Novi zlati	6.23
Srebro	130.—